

Fundació "la Caixa"

LI ZHENSHENG

Un fotògraf xinès en la Revolució Cultural

Dossier de premsa

Centre Social i Cultural de la Fundació "la Caixa" - Tarragona

Del 22 d'abril al 20 de juny de 2004

ÍNDIX

Contingut de l'exposició	3
Els cinc àmbits de l'exposició	5
Biografia de Li Zhensheng	7
Fitxa tècnica de l'exposició	8
Activitats complementàries	9

Fotografia de la portada: En una concentració massiva organitzada a l'Estadi Provincial del Poble, els rebels critiquen i passen entre la multitud Li Xia, una oficial subalterna del Partit i esposa de Li Fanwu, secretari provincial del Partit Comunista i governador de Heilongjiang. Harbin, província de Heilongjiang, 29 d'agost de 1966.

© Li Zhensheng (Contact Press Images).

La Fundació “la Caixa” presenta 150 fotos ‘no autoritzades’ que van romandre amagades sota terra durant dècades

LI ZHENSHENG

Un fotògraf xinès en la Revolució Cultural

Trenta mil sobres de paper marró amagats sota el terra d'un pis al llarg de 35 anys, lligats amb gomes elàstiques i ordenats segons l'època, el lloc i el tipus de pel·lícula. Cada un d'aquests sobres ocultava un negatiu dintre d'una bosseta de paper. En cada sobre, amb delicada cal·ligrafia xinesa, apareixia una explicació detallada amb noms de persones, títols oficials, comunes, comarques i esdeveniments específics. Aquesta és la història que s'amaga darrera *Li Zhensheng, un fotògraf xinès en la Revolució Cultural*, exposició que presenta per primera vegada a Espanya 150 fotografies ‘no autoritzades’ realitzades per un ‘soldat roig de les notícies’ en temps de la Gran Revolució Cultural Proletària (1966-1976). Els tribunals populars, les sessions d'humiliació, les brutals pallisses, els escarnis públics, les concentracions multitudinàries, el culte a la personalitat, les execucions massives i els escamots d'afusellament apareixen reflectits en aquestes 150 imatges esfereïdores que reconstrueixen deu anys de cataclisme social, econòmic i polític que provocà centenars de milers de morts (potser milions) i va arruïnar infinites vides humanes en la Xina de Mao Tse-tung. L'autor és Li Zhensheng, un fotoperiodista xinès que va treballar gairebé vint anys al servei del *Diari de Heilongjiang*, i que va arriscar la seva pròpia vida per preservar aquest testimoni gràfic que relata la bogeria col·lectiva que va alienar tot un país.

L'exposició *Li Zhensheng, un fotògraf xinès en la Revolució Cultural*, comissariada per Robert Pledge, director de Contact Press Images, i Gabriel Bauret, editor i comissari independent, es podrà visitar al Centre Social i Cultural de la Fundació “la Caixa” de Tarragona (Cristòfor Colom, 2), del 22 d'abril al 20 de juny de 2004.

Organitzada per la Fundació “la Caixa”, l'exposició *Li Zhensheng, un fotògraf xinès en la Revolució Cultural* ha estat concebuda i realitzada per Robert Pledge i Contact Press Images (Nova York - París) en coproducció amb el Patrimoine Photographique,

Ministère de la Culture et de la Communication (França). La mostra, que es va presentar per primer cop el 2003 a l'Hôtel de Sully (París), es inèdita a Espanya i es presenta a Tarragona en el marc de la Primavera fotogràfica.

El germen d'aquesta mostra el constitueixen els trenta mil sobres de paper marró que Li Zhensheng va portar, a partir de 1999 i en petits paquets, des de Pequín fins a les oficines de Contact Press Images a Nova York. Durant tres anys, entre 2000 i 2003, Li Zhensheng, Robert Pledge i un reduït grup de persones es van reunir cada diumenge per ajudar a conèixer aquesta història inèdita. Al llarg d'aquestes trobades, es van consultar arxius i documents especialitzats i, fins i tot, Li va arribar a entonar en diverses ocasions les cançons revolucionàries de l'època.

“Soldat roig de les notícies” és la traducció dels quatre caràcters xinesos impresos en el braçalet que li va ser imposat a Li Zhensheng a final de 1966, vuit mesos després de l'esclat de la Gran Revolució Cultural Proletària. La seva perspicàcia li va permetre veure de seguida l'avantatge que podia ser un braçalet de premsa. Com a fotògraf oficial d'un diari controlat per l'Estat (el *Diari de Heilongjiang*, un òrgan del Partit Comunista del nord-est de la Xina), Li es va limitar, en certa manera, a complir ordres, però com a jove dotat d'una aguda i subtil mirada va aconseguir, al mateix temps, alguna cosa més complicada: registrar amb extrema fidelitat el drama humà. En l'apogeu de la Revolució Cultural, Li no va escapar de la crítica pública dels seus col·legues i rivals: acusat de ser un “nou petit burgès” i un “agent estranger”, el 1969 va ser enviat juntament amb la seva esposa a una zona rural per sotmetre's a dos anys de reeducació.

L'exposició *Li Zhensheng, un fotògraf xinès en la Revolució Cultural* reuneix al Centre Social i Cultural de la Fundació “la Caixa” de Tarragona 150 de les milers d'imatges que el fotoperiodista va aconseguir amagar en el terra del seu pis. Cap de les fotografies exposades ha estat reenquadrada. Per il·lustrar de la millor manera possible el procés històric, les imatges es presenten en rigorós ordre cronològic i apareixen juntament amb diverses notes a manera de complement, amb dades contrastades i confirmades pels arxius del *Diari de Heilongjiang*, on Li va treballar durant 18 anys.

Algunes de las fotografies originals Li les va haver de retocar al seu dia a instàncies del *Diario de Heilongjiang* per fer-les “políticament correctes”, com una imatge en què una cita de Mao apareixia mig tallada i els punys dels manifestants ocultaven el seu retrat. Per altra banda, les fotografies evidencien l'interès de Li pel cinema (inicialment estava abocat a una carrera de cineasta, però el 1962, l'escola de cinema de Changchun en què estudiava es va convertir en escola de fotoperiodisme): utilitza la presa panoràmica en muntar juntes diferents instantànies, cosa que li permet oferir una visió molt àmplia

de les multituds que participen en les manifestacions, i empra el contracamp per mostrar els angles oposats d'una mateixa escena.

El resultat és una exposició les 150 fotografies de la qual són esfereïdores.

- Com a part de l'acte d'autoinculpació, s'obliga un grup de monjos a sostenir una pancarta que diu: "A l'infern amb les escriptures budistes, estan plenes de merda de gos."
- Un acusat porta un cucurull d'ase en què figuren els seus delictes i un cartell al coll amb les acusacions, al mateix temps que és obligat a desfilar entre la multitud.
- Set homes i una dona són abatuts d'esquena per un escamot d'execució prop d'un cementiri.
- Una dona és acusada de "possessió d'objectes de valor" per ocultar tres rellotges, dues agulles de pit i tres bosses de mà.
- Una dona embarassada transporta un bloc de terra gelada durant el reacondicionament anual d'una zona de desenvolupament del regadiu.
- Els Guàrdies Rojos cremen textos i estàtues budistes durant el saqueig d'un temple, a les parets del qual es llegeix: "Caiguda de l'antic món."

Aquestes són algunes de las fotografies que es poden contemplar al Centre Social i Cultural de la Fundació "la Caixa" de Tarragona. L'exposició està dividida en cinc àmbits, que es recullen a continuació.

ELS CINC ÀMBITS DE L'EXPOSICIÓ

DENÚNCIES I AUTOCRÍTQUES

"Rebel·lar-se és bo", desembre de 1964 - abril de 1966

A manera de preàmbul, aquest primer apartat dóna compte de com les primeres tremolors d'un cataclisme que duraria una dècada, conegut com la Revolució Cultural, comencen a sacsejar les zones rurals xineses. El Moviment per a l'Educació Socialista, llançat per Mao Tse-tung l'any anterior, pretén ser una campanya contra la corrupció i les desviacions ideològiques. Incomptables comandaments urbans del Partit Comunista i de l'aparell d'Estat, anomenats "equips de treball", són enviats a comunes rurals perquè, en estades d'un any de durada, propaguin els valors socialistes. Aquests equips, juntament amb els líders locals, organitzen concentracions multitudinàries i sessions de crítica pública contra els quatre "elements dolents": els terratinents, els "camperols rics", els contrarevolucionaris i altres personatges considerats perniciosos.

L'ESTIU DELS GUÀRDIES ROJOS

“¡Bombardegeu el quarter general!”, maig-setembre de 1966

Aquest apartat il·lustra els primers mesos de la Revolució. El 16 de maig de 1966, Mao firma el decret que llança de forma oficial la Gran Revolució Cultural Proletària: “Tot el Partit ha de seguir les consignes del camarada Mao Tse-tung, mantenir en alt la bandera de la Revolució Cultural Proletària, denunciar sense concessions la posició burgesa reaccionària de les anomenades “autoritats acadèmiques” que s’oposen al partit i al socialisme, condemnar i repudiar les idees burgeses reaccionàries en el camp del treball intel·lectual, l’educació, el periodisme, la literatura, l’art i la premsa, i prendre les regnes d’aquests àmbits culturals.” L’anunci coincideix amb el naixement dels Guàrdies Rojos en una escola de Pequín. Aquest moviment estudiantil de base empapera les parets del país amb eslògans i *dazibaos* (periòdics murals), organitza concentracions multitudinàries i ataca els professors i qualsevol forma d’autoritat.

EL CULTE A LA PERSONALITAT

“El sol roig en els nostres cors”, octubre de 1966-abril de 1968

El tercer apartat de l’exposició il·lustra el culte a la personalitat de Mao. A la tardor de 1966, Mao s’ha convertit, per a la majoria de xinesos, en un déu vivent. Aquest exhaustiu control del país s’aconsegueix a partir d’una campanya de propaganda d’un abast sense precedents. El culte a Mao, curosament coordinat pel seu nou braç dret, el mariscal Lin Biao, impulsor del *Petit llibre vermell*, i l’esposa del president, Jiang Qing, que exerceix el seu poder sobre tots els aspectes de la cultura i els mitjans de comunicació, difon els eslògans del Gran Líder sobre les parets de totes les fàbriques i en totes les pàgines dels diaris del Partit, i introdueix la seva imatge en totes les llars: cartells, planxes, teles i vaixelles. Mao és al mateix temps omnipresent (en imatge) i inaccessible (en persona).

REEDUCACIÓ A L’ESCOLA DE QUADRES 7 DE MAIG DE LIUHE

“La Revolució no és un sopar de gala”, abril de 1968-setembre de 1972

Aquest àmbit dona compte del procés de reestructuració que s’imposa a tota la Xina. Cap a final de 1968, les carnisseries dels anys anteriors han permès a Mao i a una petita camarilla, que inclou Lin Biao i l’esposa del president, Jiang Qing, tenir el poder fermament en les seves mans. Amb la destitució del president Liu Shaoqi i les 29 províncies xineses sota l’autoritat dels nous comitès revolucionaris provincials, Mao decideix la desaparició dels Guàrdies Rojos, el impulsos anàrquics dels quals havien desencadenat una guerra civil. Per tornar a encarrilar les energies destructives dels estudiants rebels que havien deixat l’escola per fer la Revolució, i per contrarestar l’atur creixent a les ciutats, el president llança un nou moviment de masses a les zones rurals. El programa de les Escoles de Comandaments 7 de Maig, disseminades per tota la Xina, combina els durs treballs manuals amb l’estudi sistemàtic dels escrits de

Mao. Milions de comandaments del Partit “purguen les seves faltes” en el marc d’una campanya destinada a “eradicar el sistema de classes”.

EL FINAL DEL MITE

“Morir lluitant”, setembre de 1972-octubre de 1976

A manera d’epíleg, es mostra l’ocàs de la Revolució Cultural. El 1972, la Xina es troba a la deriva entre dos ideologies oposades. Per una banda, una interminable lluita de classes promesa per Jiang Qing, l’esposa del president detestada gairebé unànimement, i per altra banda, la modernització i la moderació defensades per Zhou Enlai i Deng Xiaoping, que proposen posar fi a aquella situació. La lluita que això provocarà, i que qüestiona el propi sentit i l’herència de la Revolució Cultural, consumirà els últims quatre anys de la vida de Mao Tse-tung. A penes un mes després de la seva mort, el 9 de setembre de 1976, el seu successor “designat”, Hua Guofeng, autoritzarà la detenció a Pequín de Jiang Qing, Wang Hongwen, Zhang Chunqiao i Yao Wenyan, destruint la Banda dels Quatre i la revolució que n’havia sorgit .

BIOGRAFÍA DE LI ZHENSHENG

Li Zhensheng neix el 22 de setembre de 1940 a Dalian, a la província de Liaoning, al nord-est de la Xina. Té tres anys quan mor la seva mare. El seu germanastre gran, que s’ha unit a les files de l’exèrcit de Mao, mor en combat el 1949, als disset anys d’edat, un mes abans del final de la guerra civil. El seu pare, cuiner en un vaixell de vapor, es converteix en granger, i Li treballa al camp al seu costat fins al setze anys. Tot i que fou escolaritzat força tard, destaca ràpidament com un dels millors de la seva classe i gràcies a la seva obstinació aconsegueix entrar a l’escola de cinema de Changchun, a la província de Jilin. Quan aquesta és reconvertida al paper «més útil socialment» d’escola de fotoperiodisme, les protestes de Li el desplacen cap al nord-est del país, a la província de Heilongjiang, per fotografiar documents científics. És també la seva ferma voluntat el que li permet aconseguir pels seus propis mèrits un lloc de fotògraf en el *Diari de Heilongjiang* de Harbin el 1963. El Moviment d’Educació Socialista l’envia de nou a zones rurals per al contacte amb els camperols i l’estudi del pensament de Mao, durant dos anys.

Quan retorna a Harbin, a la primavera de 1966, la Gran Revolució Cultural Proletària està a punt d’esclatar. Probablement, la manca de pel·lícules, els Guàrdies Rojos, que aviat esdevingueren amenaçadors, i les pressions polítiques que prohibien les imatges «negatives» el van incitar, per prudència, a no ser més que un banal propagandista. Però la realitat serà una altra. La seva perspicàcia li permet veure de seguida com pot ser d’avantatjós per a ell un braçolet de premsa, i funda el seu propi grup rebel en el si

del diari. En l'apogeu de la Revolució Cultural, és objecte, igual que moltes de les persones que ha fotografiat, de la crítica pública dels seus col·legues i rivals, i un cop més torna al camp al setembre de 1969, aquesta vegada per a una «reeducació» a l'Escola de Comandaments 7 de Maig de Liuhe, on passarà dos anys fent els treballs més penosos. La seva esposa, Zu Yingxia, que també treballa en el diari, corre la mateixa sort.

Des de molt aviat, Li va decidir prudentment amagar els negatius «políticament negatius» sota el terra del seu apartament, on van quedar ben resguardats durant molt de temps, fins molt després que Li tornés al servei fotogràfic del *Diari de Heilongjiang*, que passà a dirigir el 1972. Deu anys després es trasllada amb la seva família a Pequín, on es dedicarà a la docència al Departament de Periodisme de l'Institut Internacional de Ciències Polítiques de la Universitat, fins a la seva jubilació el 1996. Actualment viu entre Pequín i Nova York.

Li Zhensheng, un fotògraf xinès en la Revolució Cultural

Del 22 d'abril al 20 de juny de 2004

Inauguració: dimecres 21 d'abril, a les 19 h

Centre Social i Cultural de la Fundació “la Caixa”

Cristòfor Colom, 2
43001 Tarragona

Horari

De dilluns a divendres, de 10 a 14 h i de 17 a 21 h

Dissabtes, diumenges i festius, d'11 a 14 h i de 18 a 21 h

Servei d'Informació de la Fundació “la Caixa”

www.fundacio.lacaixa.es / Tel.: 902 22 30 40

Entrada gratuïta

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

- Dimecres 28 d'abril (19.30 h)
Els pòsters de la Revolució
Dolors Folch, professora d'Estudis d'Àsia Oriental (UPF)
- Dijous 6 de maig (19.30 h)
Revolució Cultural i cultura de la Revolució
Laureano Ramírez, professor d'Estudis d'Àsia Oriental (UAB)
- Dimarts 11 de maig (19.30 h)
Les aventures d'un maoïsta europeu en el paradís dels treballadors
Sean Golden, professor d'Estudis d'Àsia Oriental (UAB)
- Dimecres 26 de maig (19.30 h)
*Artistes a la Xina: d'un "art al servei del poble"
a la seducció dels escenaris internacionals*
Inma González Puy, Casa Àsia (Barcelona)
- Dijous 3 de juny (19.30 h)
*La "dècada teòrica" reconsiderada.
El llegat actual de la Revolució Cultural*
Joaquín Beltrán, professor de Estudis d'Àsia Oriental (UAB)
- Dimecres 9 de juny (19 h)
Projecció de la pel·lícula *¡VIURE!*, dirigida per **Zhang Yimou**
Comentaris i debat a càrrec de **Sean Golden**

Per a més informació i material gràfic, podeu dirigir-vos a:
Inés Martínez Ribas. Departament de Comunicació de la Fundació "la Caixa"
Av. Diagonal, 621, torre 2, planta 8. 08028 Barcelona
Telèfon: 93 404 60 73. Fax: 93 404 61 16 / 60 80
ines.martinez.fundacio@lacaixa.es